

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥		
ਸੋ ਦਰੁ, ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮਹਲਾ ੧		ਸੋ ਦਰੁ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਕੁੱਲ ੫ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।
ਸੋ ਦਰੁ ਤੇਰਾ ਕੇਹਾ, ਸੋ ਘਰੁ ਕੇਹਾ, ਜਿਤੁ ਬਹਿ, ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ ॥	ਸਮਾਲੇਂ	ਸਮਾਲੇ: ਤੂੰ ਸਮਾਲਦਾ ਹੈਂ।
ਵਾਜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਦ ਅਨੇਕ ਅਸੰਖਾ, ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਵਾਵਣਹਾਰੇ ॥		
ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਰਾਗ ਪਰੀ ਸਿਉ ਕਹੀਅਹਿ, ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਗਾਵਣਹਾਰੇ ॥	ਕਹੀਅਹਿਂ	
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਪਵਣੁ ਪਾਣੀ ਬੈਸੰਤਰੁ, ਗਾਵੈ ਰਾਜਾ ਧਰਮੁ ਦੁਆਰੇ ॥		
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਚਿਤੁ ਗੁਪਤੁ ਲਿਖਿ ਜਾਣਨਿ, ਲਿਖਿ ਲਿਖਿ ਧਰਮੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥ ੩		
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਈਸਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵੀ, ਸੋਹਨਿ ਤੇਰੇ ਸਦਾ ਸਵਾਰੇ ॥	ਈਸਰ	
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਸਣਿ ਬੈਠੇ, ਦੇਵਤਿਆ ਦਰਿ ਨਾਲੇ ॥	ਦੇਵਤਿਆਂ	
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਸਿਧ ਸਮਾਧੀ ਅੰਦਰਿ, ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਸਾਧ ਬੀਚਾਰੇ ॥		
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ, ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਵੀਰ ਕਰਾਰੇ ॥		
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਪੰਡਿਤ ਪੜਨਿ ਰਖੀਸੁਰ, ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵੇਦਾ ਨਾਲੇ ॥	ਰਖੀਸੁਰ, ਵੇਦਾਂ	੧. ਰਖੀਸਰ - ਰਿਖੀ-ਈਸਰ ਭਾਵ ਵੱਡੇ ਰਿਖੀ। ੨. ਵੇਦਾਂ - ਵੇਦਾਂ ਸਹਿਤ
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਮੋਹਣੀਆ ਮਨੁ ਮੋਹਨਿ, ਸੁਰਗੁ ਮਛੁ ਪਇਆਲੇ ॥	ਮੋਹਣੀਆਂ	
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਰਤਨ ਉਪਾਏ ਤੇਰੇ, ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਲੇ ॥		
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਜੋਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰਾ, ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਖਾਣੀ ਚਾਰੇ ॥		
ਗਾਵਨਿ ਤੁਧਨੋ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾ, ਕਰਿ ਕਰਿ ਰਖੇ ਤੇਰੇ ਧਾਰੇ ॥		
ਸੋਈ ਤੁਧਨੋ ਗਾਵਨਿ, ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵਨਿ, ਰਤੇ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਰਸਾਲੇ ॥		ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਹੋਰਿ ਕੇਤੇ ਤੁਧਨੋ ਗਾਵਨਿ, ਸੇ ਮੈ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਨਿ, ਨਾਨਕੁ ਕਿਆ ਬੀਚਾਰੇ ॥	ਮੈਂ	ਹੋਰ ਮਨ ਉਕਤ ਗਾਉਣੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਉਪਰ ਦੱਸ ਆਏ ਹਨ) ਬਥੇਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ।
ਸੋਈ ਸੋਈ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ, ਸਾਚਾ, ਸਾਚੀ ਨਾਈ ॥		
ਹੈ, ਭੀ, ਹੋਸੀ, ਜਾਇ ਨ ਜਾਸੀ, ਰਚਨਾ ਜਿਨਿ ਰਚਾਈ ॥		ਹੈ - ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ; ਭੀ - ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੀ; ਹੋਸੀ - ਅਗੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ; ਜਾਇ ਨ ਜਾਸੀ - ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਨਾ ਮਰਦਾ ਹੈ।
ਰੰਗੀ ਰੰਗੀ ਭਾਤੀ ਕਰਿ ਕਰਿ ਜਿਨਸੀ, ਮਾਇਆ ਜਿਨਿ ਉਪਾਈ ॥	ਭਾਂਤੀ, ਜਿਨਸੀਂ	ਉਸਨੇ ਰੰਗ ਰੰਗ ਦੀ ਤੇ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਦੀ ਜਿਨਸੀ ਕਰ ਕਰ ਕੇ, ਮਾਇਆ ਉਪਾਈ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੈ ਕੀਤਾ ਆਪਣਾ, ਜਿਉ ਤਿਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ॥	ਜਿਉਂ	
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਕਰਸੀ, ਫਿਰਿ, ਹੁਕਮੁ ਨ ਕਰਣਾ ਜਾਈ ॥		
ਸੋ ਪਾਤਿਸਾਹੁ, ਸਾਹਾ ਪਤਿਸਾਹਿਬੁ, ਨਾਨਕ, ਰਹਣੁ ਰਜਾਈ ॥੧॥	ਪਾਤਿਸਾਹੁ, ਸਾਹਾਂ, ਰਜਾਈ	ਉਹ ਪਾਤਿਸਾਹ (ਰਾਜਾ) ਹੈ, ਤੇ ਸਾਹਾਂ ਪਾਤਿਸਾਹਾਂ ਦੀ ਭੀ ਸਾਹਿਬ (ਮਾਲਿਕ) ਹੈ; ਤਾਂ ਤੇ ਉਸਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥		
ਸੁਣਿ, ਵਡਾ ਆਖੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥		ਸੁਣਿ ਕੇ ਤਾਂ ਸਭ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਆਖਦਾ ਹੈ।
ਕੇਵਡੁ ਵਡਾ, ਡੀਠਾ ਹੋਇ ॥		ਉਹ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।
ਕੀਮਤਿ ਪਾਇ ਨ ਕਹਿਆ ਜਾਇ ॥		੧. "ਨ" ਇਥੇ ਦੇਹਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ। ੨. ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ਨਾ ਉਸਦੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਕਹਣੈ ਵਾਲੇ ਤੇਰੇ, ਰਹੇ ਸਮਾਇ ॥੧॥		
ਵਡੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ, ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ, ਗੁਣੀ ਗਹੀਰਾ ॥		
ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ, ਤੇਰਾ ਕੇਤਾ ਕੇਵਡੁ ਚੀਰਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ "ਤੇਰਾ" ਦਾ ਸੰਬੰਧ "ਚੀਰਾ" ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੇਰਾ ਚੀਰਾ ਕੇਵਡ ਹੈ ਤੇ ਕੇਤਾ ਹੈ?
ਸਭਿ ਸੁਰਤੀ ਮਿਲਿ, ਸੁਰਤਿ ਕਮਾਈ ॥	ਸੁਰਤੀਂ	
ਸਭ ਕੀਮਤਿ ਮਿਲਿ, ਕੀਮਤਿ ਪਾਈ ॥		ਪ੍ਰਥਮ "ਕੀਮਤਿ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕੀਮਤਿ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ (ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ) ਤੇ ਦੁਤੀਆ "ਕੀਮਤਿ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕੀਮਤਿ (ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਾਂਵ)
ਗਿਆਨੀ, ਧਿਆਨੀ, ਗੁਰ ਗੁਰਹਾਈ ॥		
ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ, ਤੇਰੀ ਤਿਲੁ ਵਡਿਆਈ ॥੨॥		
ਸਭਿ ਸਤ, ਸਭਿ ਤਪ, ਸਭਿ ਚੰਗਿਆਈਆ ॥	ਚੰਗਿਆਈਆਂ	
ਸਿਧਾ ਪੁਰਖਾ ਕੀਆ ਵਡਿਆਈਆ ॥	ਸਿਧਾਂ, ਪੁਰਖਾਂ, ਕੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ	

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਤੁਧੁ ਵਿਣੁ, ਸਿਧੀ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਈਆ ॥		੧. "ਸਿਧੀ" ਇਥੇ ਇਕ ਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਸਿਧੀ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨. "ਪਾਈਆ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਪਾਈਆਂ" ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ, ਨਾਹੀ ਠਾਕਿ ਰਹਾਈਆ ॥੩॥	ਨਾਹੀਂ	੧. "ਰਹਾਈਆ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਰਹਾਈਆਂ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨. ਕਈ ਦਾਨਿਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ "ਸਿਧੀ" ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਰਿਆ "ਮਿਲੈ" ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੈ ਕਿ "ਸਿਧੀ" ਇਕ-ਵਚਨ ਹੈ। ਜੇ "ਸਿਧੀ" ਬਹੁਵਚਨ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ "ਮਿਲੈ" ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ "ਮਿਲਹਿ" ਸ਼ਬਦ ਹੋਣਾ ਸੀ।
ਆਖਣ ਵਾਲਾ ਕਿਆ ਵੇਚਾਰਾ ॥		
ਸਿਫਤੀ ਭਰੇ ਤੇਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥	ਸਿਫਤੀਂ	ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ਤੇਰੇ ਭੰਡਾਰੇ ਸਿਫਤਾਂ (ਰੂਪੀ ਅਮੋਲਕ ਪਦਾਰਥ) ਨਾਲ ਭਰੇ ਹਨ ਭਾਵ ਸਿਫਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹਨ ਤੇਰੇ ਭੰਡਾਰੇ।
ਜਿਸੁ ਤੂ ਦੇਹਿ, ਤਿਸੈ ਕਿਆ ਚਾਰਾ ॥	ਦੇਹਿਂ	ਜਿਸਨੂੰ ਤੂੰ ਦਾਤਿ ਦੇਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਵਰਨਾ ਇਸ ਦਾਤਿ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਚਾਰਾ? ਭਾਵ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਚੁ ਸਵਾਰਣਹਾਰਾ ॥੪॥੨॥		ਉਹ ਸਚ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਸਵਾਰਣਹਾਰਾ ਹੈ। "ਸਚ" ਇਥੇ "ਸਵਾਰਣਹਾਰਾ" ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਖੁਦ ਨਾਂਵ ਹੈ।
ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥		
ਆਖਾ ਜੀਵਾ, ਵਿਸਰੈ ਮਰਿ ਜਾਉ ॥	ਆਖਾਂ, ਜੀਵਾਂ, ਜਾਉਂ	੧. ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿਨੇ ਉਤਮ ਪੁਰਖ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ ੨. ਜੇ ਮੈਂ ਨਾਮ ਆਖਾਂ ਤਾਂ ਜੀਵਦਾ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।
ਆਖਣਿ ਅਉਖਾ, ਸਾਚਾ ਨਾਉ ॥	ਨਾਉਂ	
ਸਾਚੇ ਨਾਮ ਕੀ, ਲਾਗੈ ਭੂਖ ॥		

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਉਤੁ ਭੂਖੈ ਖਾਇ, ਚਲੀਅਹਿ ਦੂਖ ॥੧॥	ਚਲੀਅਹਿ	ਨਾਮ ਦੀ ਭੁਖ ਲਗਣ ਕਰਕੇ, ਖਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਦੂਖ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਨਾਮ ਦੀ ਭੁਖ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਜਪੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੋ ਕਿਉ ਵਿਸਰੈ, ਮੇਰੀ ਮਾਇ ॥	ਕਿਉਂ	
ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ, ਸਾਚੈ ਨਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥	ਨਾਇਂ	
ਸਾਚੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤਿਲੁ ਵਡਿਆਈ ॥		
ਆਖਿ ਥਕੇ, ਕੀਮਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈ ॥		
ਜੇ ਸਭਿ ਮਿਲਿ ਕੈ ਆਖਣ ਪਾਹਿ ॥	ਪਾਹਿ	ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ - ਅਨ ਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ
ਵਡਾ ਨ ਹੋਵੈ, ਘਾਟਿ ਨ ਜਾਇ ॥੨॥		
ਨਾ ਓਹੁ ਮਰੈ, ਨ ਹੋਵੈ ਸੋਗੁ ॥		
ਦੇਦਾ ਰਹੈ, ਨ ਚੂਕੈ ਭੋਗੁ ॥	ਦੇਂਦਾ	
ਗੁਣੁ ਏਹੋ, ਹੋਰੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥	ਨਾਹੀ	
ਨਾ ਕੋ ਹੋਆ, ਨਾ ਕੋ ਹੋਇ ॥੩॥		
ਜੇਵਡੁ ਆਪਿ, ਤੇਵਡ ਤੇਰੀ ਦਾਤਿ ॥		
ਜਿਨਿ ਦਿਨੁ ਕਰਿ ਕੈ, ਕੀਤੀ ਰਾਤਿ ॥		
ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਹਿ, ਤੇ ਕਮਜਾਤਿ ॥	ਵਿਸਾਰਹਿ, ਕਮਜਾਤਿ	੧. ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ - ਅਨ ਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ। ੨. ਜੋ ਖਸਮ ਵਿਸਾਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਮਜਾਤਿ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਨਾਵੈ ਬਾਝੁ ਸਨਾਤਿ ॥੪॥੩॥		
ਰਾਗੁ ਗੁਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥		
ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ, ਸਤਿਗੁਰ, ਸਤਪੁਰਖਾ, ਬਿਨਉ ਕਰਉ ਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥	ਕਰਉਂ	ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ -ਉਤਮ ਪੁਰਖ ਕਿਰਿਆ।
ਹਮ ਕੀਰੇ ਕਿਰਮ, ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਾਈ, ਕਰਿ ਦਇਆ, ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥੧॥	ਪਰਗਾਸਿ	੧. ਪਰਗਾਸਿ - ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ੨. ਪਰਗਾਸਿ ਕਿਰਿਆ ਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਅਧ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, "ਦਇਆ ਕਰਕੇ, ਨਾਮੁ ਪਰਕਾਸ਼ੋ"। ਕਈ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ - ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੋ ਜੋ ਕਿ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਨਾਮੁ" ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਕੜ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੋ "ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੋ ਨਾ ਕਿ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੋ।

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਗੁਰਦੇਵ, ਮੋਕਉ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥	ਪਰਗਾਸਿ	ਪਰਗਾਸਿ - ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਕਿਰਿਆਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।
ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾਈ, ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ, ਹਮਰੀ ਰਹਰਾਸਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥		
ਹਰਿ ਜਨ ਕੇ ਵਡਭਾਗ ਵਡੇਰੇ, ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਧਾ ਹਰਿ ਪਿਆਸ ॥	ਸ਼ਰਧਾ	
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ, ਤ੍ਰਿਪਤਾਸਹਿ, ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ, ਗੁਣ ਪਰਗਾਸਿ ॥੨॥	ਤ੍ਰਿਪਤਾਸਹਿ, ਪਰਗਾਸਿ	੧. ਤ੍ਰਿਪਤਾਸਹਿ - ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ। ੨. ਪਰਗਾਸਿ - ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਕਿਰਿਆਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।
ਜਿਨ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਨਾਮੁ ਨ ਪਾਇਆ, ਤੇ ਭਾਗਹੀਣ, ਜਮ ਪਾਸਿ ॥		ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਹਰਿ-ਰਸ ਰੂਪੀ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਉਹ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵਸਿ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।
ਜੋ, ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਿ, ਸੰਗਤਿ ਨਹੀ ਆਏ, ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵੇ, ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਾਸਿ ॥੩॥	ਸ਼ਰਣਿ	
ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਨ, ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈ, ਤਿਨ, ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲਿਖਿਆ ਲਿਖਾਸਿ ॥		
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਸੰਗਤਿ, ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਇਆ, ਮਿਲਿ ਜਨ ਨਾਨਕ, ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥੪॥੪॥	ਪਰਗਾਸਿ	ਪਰਗਾਸਿ - ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਕਿਰਿਆਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।
ਰਾਗੁ ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥		
ਕਾਹੇ, ਰੇ ਮਨ, ਚਿਤਵਹਿ ਉਦਮੁ, ਜਾ, ਆਹਰਿ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਰਿਆ ॥	ਚਿਤਵਹਿ, ਜਾਂ	੧. ਚਿਤਵਹਿ - ਮਧਮ ਪੁਰਖ ਕਿਰਿਆ ੨. ਜਾ - ਜਦ ਕਿ, ਚੁੰਕਿ।
ਸੈਲ ਪਥਰ ਮਹਿ ਜੰਤ ਉਪਾਏ, ਤਾ ਕਾ ਰਿਜਕੁ, ਆਗੈ ਕਰਿ ਧਰਿਆ ॥੧॥	ਰਿਜਕੁ	
ਮੇਰੇ ਮਾਧਉ ਜੀ, ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੇ, ਸੁ ਤਰਿਆ ॥		
ਗੁਰਪਰਸਾਦਿ, ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇਆ, ਸੂਕੇ ਕਾਸਟ ਹਰਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥	ਕਾਸਟ	ਕਾਸਟ - ਲਕੜੀ
ਜਨਨਿ, ਪਿਤਾ, ਲੋਕ, ਸੁਤ, ਬਨਿਤਾ, ਕੋਇ ਨ ਕਿਸ ਕੀ ਧਰਿਆ ॥		
ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਰਿਜਕੁ ਸੰਬਾਹੇ ਠਾਕੁਰੁ, ਕਾਹੇ ਮਨ, ਭਉ ਕਰਿਆ ॥੨॥	ਰਿਜਕੁ	

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਉਡੇ ਉਡਿ ਆਵੈ ਸੈ ਕੋਸਾ, ਤਿਸੁ ਪਾਛੈ ਬਚਰੇ ਛਰਿਆ ॥	ਸੈਂ	੧. ਸੈਂ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਸੈਂਕੜੇ ਭਾਵ ਕਈ ਸੌ; ੨. ਕੋਸਾ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੋਸਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਵਚਨ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅਗੇ ਸੰਬੰਧਕੀ ਪਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਬਿਨਾਂ ਕੰਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਵਚਨ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ ਉਦੋਂ ਜੇਕਰ ਐਸੇ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਦੇ ਕੰਨਾ ਲਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਨਾਸਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੰਬੰਧਕੀ ਪਦ ਨਾ ਹੋਵੇ।
ਤਿਨ ਕਵਣੁ ਖਲਾਵੈ, ਕਵਣੁ ਚੁਗਾਵੈ, ਮਨ ਮਹਿ, ਸਿਮਰਨੁ ਕਰਿਆ ॥੩॥		ਕੁੰਜ ਆਪਣੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਖਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਚਰਜ ਕੌਤਕ ਹੈ।
ਸਭਿ ਨਿਧਾਨ, ਦਸ ਅਸਟ ਸਿਧਾਨ, ਠਾਕੁਰ ਕਰ ਤਲ ਧਰਿਆ ॥	ਅਸਟ	
ਜਨ ਨਾਨਕ, ਬਲਿ ਬਲਿ, ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈਐ, ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਰਿਆ ॥੪॥੫॥		
ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥		
ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮਹਲਾ ੪, ਸੌ ਪੁਰਖੁ		ਸੌ ਪੁਰਖੁ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਕੁੱਲ ੪ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।
ਸੌ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ, ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ, ਹਰਿ ਅਗਮਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰਾ ॥		
ਸਭਿ ਧਿਆਵਹਿ, ਸਭਿ ਧਿਆਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ, ਹਰਿ ਸਚੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ॥	ਧਿਆਵਹਿ	ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ।
ਸਭਿ ਜੀਅ ਤੁਮਾਰੇ ਜੀ, ਤੂੰ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾਰਾ ॥	ਜੀਆਂ	ਜੀਆ - ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ
ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਸੰਤਹੁ ਜੀ, ਸਭਿ ਦੂਖ ਵਿਸਾਰਣਹਾਰਾ ॥		
ਹਰਿ ਆਪੇ ਠਾਕੁਰੁ, ਹਰਿ ਆਪੇ ਸੇਵਕੁ ਜੀ, ਕਿਆ, ਨਾਨਕ, ਜੰਤ ਵਿਚਾਰਾ ॥੧॥		ਜੇਕਰ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ "ਨਾਨਕ ਜੰਤ" ਇਕੱਠਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਰਥ ਬਣੇਗਾ ਕਿ ਨਾਨਕ ਜੰਤ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀ ਹੈ ਪਰ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੰਤ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀ ਹੈ। "ਨਾਨਕ" ਇਥੇ ਮੋਹਰ ਛਾਪ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਬਿਸਰਾਮ ਲਾ ਕੇ।
ਤੂੰ ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ, ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਜੀ, ਹਰਿ ਏਕੋ ਪੁਰਖੁ ਸਮਾਣਾ ॥		
ਇਕਿ ਦਾਤੇ, ਇਕਿ ਭੇਖਾਰੀ ਜੀ, ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਚੋਜ ਵਿਡਾਣਾ ॥		
ਤੂੰ ਆਪੇ ਦਾਤਾ, ਆਪੇ ਭੁਗਤਾ ਜੀ, ਹਉ, ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣਾ ॥	ਹਉ	

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਤੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਬੇਅੰਤੁ ਬੇਅੰਤੁ ਜੀ, ਤੇਰੇ ਕਿਆ ਗੁਣ ਆਖਿ ਵਖਾਣਾ ॥	ਵਖਾਣਾਂ	
ਜੋ ਸੇਵਹਿ, ਜੋ ਸੇਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ, ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੁਰਬਾਣਾ ॥੨॥	ਸੇਵਹਿ	ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ।
ਹਰਿ ਧਿਆਵਹਿ, ਹਰਿ ਧਿਆਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ, ਸੇ ਜਨ ਜੁਗ ਮਹਿ ਸੁਖਵਾਸੀ ॥	ਧਿਆਵਹਿ	ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ।
ਸੇ ਮੁਕਤੁ, ਸੇ ਮੁਕਤੁ ਭਏ, ਜਿਨ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਜੀ, ਤਿਨ ਤੂਟੀ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ॥	ਫਾਂਸੀ	
ਜਿਨ ਨਿਰਭਉ, ਜਿਨ ਹਰਿ ਨਿਰਭਉ ਧਿਆਇਆ ਜੀ, ਤਿਨ ਕਾ ਭਉ ਸਭੁ ਗਵਾਸੀ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਨਿਰਭਉ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਭਉ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨਿਰਭਉ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ, ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਜੀ, ਤੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੂਪਿ ਸਮਾਸੀ ॥		
ਸੇ ਧੰਨੁ, ਸੇ ਧੰਨੁ, ਜਿਨ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਜੀ, ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ, ਤਿਨ ਬਲਿ ਜਾਸੀ ॥੩॥		
ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ, ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਜੀ, ਭਰੇ ਬਿਅੰਤ ਬੇਅੰਤਾ ॥		
ਤੇਰੇ ਭਗਤ, ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਸਲਾਹਨਿ ਤੁਧੁ ਜੀ, ਹਰਿ ਅਨਿਕ ਅਨੇਕ ਅਨੰਤਾ ॥		
ਤੇਰੀ ਅਨਿਕ, ਤੇਰੀ ਅਨਿਕ ਕਰਹਿ ਹਰਿ ਪੂਜਾ ਜੀ, ਤਪੁ ਤਾਪਹਿ, ਜਪਹਿ ਬੇਅੰਤਾ ॥	ਕਰਹਿ, ਤਾਪਹਿ, ਜਪਹਿ	ਤਿਨੇ ਹੀ ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ।
ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ, ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ ਪੜਹਿ ਬਹੁ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ ਜੀ, ਕਰਿ ਕਿਰਿਆ, ਖਟੁ ਕਰਮ ਕਰੰਤਾ ॥	ਪੜਹਿ, ਸ਼ਾਸਤ	੧. ਪੜਹਿ - ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ। ੨. ਸਾਸਤ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ।
ਸੇ ਭਗਤ, ਸੇ ਭਗਤ ਭਲੇ, ਜਨ ਨਾਨਕ ਜੀ, ਜੋ ਭਾਵਹਿ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਭਗਵੰਤਾ ॥੪॥	ਭਾਵਹਿ	ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ।
ਤੂੰ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ, ਅਪਰੰਪਰੁ, ਕਰਤਾ ਜੀ, ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ, ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥		
ਤੂੰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਏਕੋ, ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੂੰ ਏਕੋ ਜੀ, ਤੂੰ ਨਿਹਚਲੁ ਕਰਤਾ ਸੋਈ ॥		
ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਵਰਤੈ ਜੀ, ਤੂੰ ਆਪੇ ਕਰਹਿ, ਸੁ ਹੋਈ ॥	ਕਰਹਿ	ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ।
ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਉਪਾਈ ਜੀ, ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਸਿਰਜਿ, ਸਭ ਗੋਈ ॥	ਸ੍ਰਿਸਟਿ	
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਕਰਤੇ ਕੇ ਜੀ, ਜੋ ਸਭਸੈ ਕਾ ਜਾਣੋਈ ॥੫॥੧॥		
ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ ॥		
ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਸਚਿਆਰੁ, ਮੈਡਾ ਸਾਂਈ ॥	ਮੈਂਡਾ	ਮੈਂਡਾ - ਮੇਰਾ
ਜੋ ਤਉ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਥੀਸੀ, ਜੋ ਤੂੰ ਦੇਹਿ, ਸੋਈ ਹਉ ਪਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥	ਦੇਹਿ, ਹਉ, ਪਾਈ	੧. ਦੇਹਿ - ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਦੇਵੇਂ। ੨. ਹਉ - ਮੈਂ। ੩. ਪਾਈ - ਮੈਂ ਪਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।
ਸਭ ਤੇਰੀ, ਤੂੰ ਸਭਨੀ ਧਿਆਇਆ ॥		

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਜਿਸ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ, ਤਿਨਿ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਪਾਇਆ ॥	ਕਰਹਿੰ	
ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਾਧਾ, ਮਨਮੁਖਿ ਗਵਾਇਆ ॥		
ਤੁਧੁ ਆਪਿ ਵਿਛੋੜਿਆ, ਆਪਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥੧॥		
ਤੂੰ ਦਰੀਆਉ, ਸਭ ਤੁਝ ਹੀ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ	
ਤੁਝ ਬਿਨੁ, ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥	ਨਾਹਿੰ	
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ, ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ॥		
ਵਿਜੋਗਿ ਮਿਲਿ ਵਿਛੁੜਿਆ, ਸੰਜੋਗੀ ਮੇਲੁ ॥੨॥	ਵਿਛੁੜਿਆਂ	ਭਾਵ-ਅਰਥ - ਮਿਲ ਕੇ, ਵਿਜੋਗ ਕਰਕੇ ਵਿਛੁੜਿਆਂ ਨੂੰ, ਸੰਜੋਗ ਦੀ ਸੱਤਾ ਕਰਕੇ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਾਬਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਛੁੜੇ ਹੋਏ ਫਿਰਿ ਤੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਜੋਗ ਦੀ ਸਤਿਆ ਕਰਕੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਛੋੜੇ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।
ਜਿਸ ਨੇ ਤੂ ਜਾਣਾਇਹਿ, ਸੋਈ ਜਨੁ ਜਾਣੈ ॥	ਜਾਣਾਇਹਿੰ	ਜਾਣਾਇਹਿ - ਜਾਣਾਵੇਂ।
ਹਰਿ ਗੁਣ ਸਦ ਹੀ ਆਖਿ ਵਖਾਣੈ ॥		
ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਸੇਵਿਆ, ਤਿਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥		
ਸਹਜੇ ਹੀ, ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ ॥੩॥		
ਤੂ ਆਪੇ ਕਰਤਾ, ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਸਭੁ ਹੋਇ ॥		
ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ, ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥		
ਤੂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖਹਿ, ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ ॥	ਵੇਖਹਿੰ, ਜਾਣਹਿੰ	ਦੋਨੋ ਮਧਮ ਪੁਰਖ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ - ਭਾਵ ਹੈ ਤੂੰ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈਂ ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ।
ਜਨ ਨਾਨਕ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥੪॥੨॥		
ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥		
ਤਿਤੁ ਸਰਵਰਤੈ ਭਈਲੇ ਨਿਵਾਸਾ, ਪਾਣੀ ਪਾਵਕੁ ਤਿਨਹਿ ਕੀਆ ॥		ਤਿਨਹਿ - ਤਿਸ ਨੇ ਹੀ। ਤਿਨਹਿ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਤਿਨਹਿੰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਕਜੁ ਮੋਹ, ਪਗੁ ਨਹੀ ਚਾਲੈ, ਹਮ ਦੇਖਾ ਤਹ ਭੂਬੀਅਲੇ ॥੧॥	ਤਹੰ	
ਮਨ, ਏਕੁ ਨ ਚੇਤਸਿ, ਮੂੜ ਮਨਾ ॥		
ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ, ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਲਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥		
ਨਾ ਹਉ ਜਤੀ ਸਤੀ, ਨਹੀ ਪੜਿਆ, ਮੁਰਖ ਮੁਗਧਾ ਜਨਮੁ ਭਇਆ ॥	ਹਉਂ	
ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ, ਤਿਨ ਕੀ ਸਰਣਾ, ਜਿਨ ਤੂ ਨਾਹੀ ਵੀਸਰਿਆ ॥੨॥੩॥	ਸਰਣਾ, ਨਾਹੀਂ	
ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫ ॥		

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥		
ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ, ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥		
ਅਵਰਿ ਕਾਜ, ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚਲਾ "ਤੇਰੈ" ਸ਼ਬਦ "ਕਾਜ" ਦਾ ਪੜਨਾਂਵੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਾਦਾ ਪੜਨਾਂਵ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ "ਕਾਜ" ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਹੈ ਤੇ "ਕਾਜ ਤੇਰੈ" ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।
ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ, ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥੧॥		
ਸਰੰਜਾਮਿ ਲਾਗੁ, ਭਵਜਲ ਤਰਨ ਕੈ ॥		
ਜਨਮੁ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਾਤ, ਰੰਗਿ ਮਾਇਆ ਕੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥		
ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਧਰਮੁ ਨ ਕਮਾਇਆ ॥		
ਸੇਵਾ ਸਾਧ ਨ ਜਾਨਿਆ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥		"ਨ" ਦੇਹੁਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ - ਭਾਵ ਹੈ - ਨਾ ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੇਵਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ।
ਕਹੁ ਨਾਨਕ, ਹਮ ਨੀਚ ਕਰੰਮਾ ॥		
ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਕੀ, ਰਾਖਹੁ ਸਰਮਾ ॥੨॥੪॥	ਸ਼ਰਣਿ, ਸ਼ਰਮਾ	ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਪਤਿ ਜਾਂ ਇਜ਼ਤ।
ਪਾਃ ੧੦ ਕਬਿਯੋਬਾਚ ਬੇਨਤੀ ॥ ਚੌਪਈ ॥		
ਹਮਰੀ, ਕਰੋ ਹਾਥ ਦੈ, ਰੱਛਾ ॥		
ਪੂਰਨ ਹੋਇ, ਚਿਤ ਕੀ ਇੱਛਾ ॥		
ਤਵ ਚਰਨਨ, ਮਨ ਰਹੈ ਹਮਾਰਾ ॥		
ਅਪਨਾ ਜਾਨ ਕਰੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਾ ॥੧॥		
ਹਮਰੇ ਦੁਸਟ ਸਭੈ, ਤੁਮ ਘਾਵਹੁ ॥	ਦੁਸਟ	"ਸਭੈ" ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ "ਦੁਸਟ" ਦਾ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਿਸਰਾਮ "ਸਭੈ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਦੁਸਟ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ।
ਆਪੁ ਹਾਥ ਦੈ, ਮੋਹਿ ਬਚਾਵਹੁ ॥		
ਸੁਖੀ ਬਸੈ, ਮੋਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾ ॥		
ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ ਸਭੈ, ਕਰਤਾਰਾ ॥੨॥		"ਸਿੱਖ" ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਲਾ ਕੇ "ਸਭੈ ਕਰਤਾਰਾ" ਕਹਿਣਾ ਅਸੁਧ ਪਾਠ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਸਭੈ" "ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ" ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ। "ਕਰਤਾਰਾ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ "ਹੇ ਕਰਤਾਰ"॥

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਮੋ ਰੱਛਾ, ਨਿਜ ਕਰ ਦੈ ਕਰਿਯੈ ॥	ਮੋਂ 'ਕਰਿਯੈ - ਕਰੀਐ	ਇਥੇ "ਮੋ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਮੇਰੀ"।
ਸਭ ਬੈਰਨ ਕੋ, ਆਜ ਸੰਘਰਿਯੈ ॥	ਸੰਘਰਿਯੈ - ਸੰਘਰੀਐ	
ਪੂਰਨ ਹੋਇ, ਹਮਾਰੀ ਆਸਾ ॥		
ਤੋਰ ਭਜਨ ਕੀ, ਰਹੈ ਪਿਆਸਾ ॥੩॥		
ਤੁਮਹਿ ਛਾਡਿ, ਕੋਈ ਅਵਰ, ਨ ਧਿਆਊਂ ॥		
ਜੋ ਬਰ ਚਹੈ, ਸੁ ਤੁਮ ਤੇ ਪਾਊਂ ॥		
ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ ਹਮਾਰੇ, ਤਾਰੀਅਹਿ ॥	ਤਾਰੀਅਹਿ	
ਚੁਨਿ ਚੁਨਿ ਸਤ੍ ਹਮਾਰੇ, ਮਾਰੀਅਹਿ ॥੪॥	ਸੱਤ੍, ਮਾਰੀਅਹਿ	ਹਮਾਰੇ" ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ "ਸਤ੍" ਦਾ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਿਸਰਾਮ "ਹਮਾਰੇ" ਤੇ ਹੈ। "ਹਮਾਰੇ ਮਾਰੀਅਹਿ" ਪਾਠ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਅਸੁਧ ਪਾਠ ਹੈ।
ਆਪ ਹਾਥ ਦੈ, ਮੁਝੈ ਉਬਰਿਯੈ ॥	ਉਬਰਿਯੈ - ਉਬਰੀਐ	
ਮਰਨ ਕਾਲ ਕਾ ਤ੍ਰਾਸ ਨਿਵਰਿਯੈ ॥	ਨਿਵਰਿਯੈ - ਨਿਵਰੀਐ।	
ਹੂਜੇ ਸਦਾ ਹਮਾਰੇ ਪੱਛਾ ॥		ਪੱਛਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਸਦਾ ਸਾਡੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੋਵੇ।
ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਧੁਜ ਜੁ, ਕਰਿਯਹੁ ਰੱਛਾ ॥੫॥	ਕਰਿਯਹੁ - ਕਰੀਅਹੁ	ਜੇਕਰ "ਯ" ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਸਿਹਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਯ" ਕਰਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਯ" ਦੀ ਇਕ ਸਿਹਾਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਦੀ ਸਿਹਾਰੀ ਰਲ ਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਮੁਹਿ, ਰਾਖਨਹਾਰੇ ॥		"ਲੇਹੁ" ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਲਾ ਕੇ "ਮੁਹਿ ਰਾਖਨਹਾਰੇ" ਇਕੱਠਾ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ "ਰਾਖਨਹਾਰੇ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਹੇ ਰਾਖਨਹਾਰੇ"; ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਗ ਉਠਾਉਣਾ ਹੈ।
ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤਸਹਾਇ, ਪਿਯਾਰੇ ॥		"ਸੰਤਸਹਾਇ" ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਈ ਹੈ। "ਸਾਹਿਬ ਸੰਤ, ਸਹਾਇ ਪਿਯਾਰੇ" ਵਾਂਗ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਅਸੁਧ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਦੀਨਬੰਧੂ, ਦੁਸਟਨ ਕੇ ਹੰਤਾ ॥	ਦੁਸਟਨ	"ਦੀਨਬੰਧੂ" ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੈ ਦੀਨਾਂ ਦਾ ਬੰਧੂ (ਮਿੱਤਰ)।
ਤੁਮਹੋ, ਪੁਰੀ ਚਤੁਰਦਸ ਕੰਤਾ ॥੬॥	ਪੁਰੀਂ	੧. ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਆਪ ਚੌਦਾਂ (ਚਤੁਰਦਸ) ਪੁਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਤ (ਮਾਲਿਕ) ਹੋ। ੨. "ਪੁਰੀ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਨਾਸਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।
ਕਾਲ ਪਾਇ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਪੁ ਧਰਾ ॥		
ਕਾਲ ਪਾਇ, ਸਿਵ ਜੂ ਅਵਤਰਾ ॥	ਸ਼ਿਵ	
ਕਾਲ ਪਾਇ, ਕਰ ਬਿਸਨੁ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ॥	ਬਿਸਨ, ਪ੍ਰਕਾਸਾ	
ਸਕਲ, ਕਾਲ ਕਾ ਕੀਆ, ਤਮਾਸਾ ॥੭॥	ਤਮਾਸਾ	ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ - ਸਕਲ ਤਮਾਸਾ, ਕਾਲ ਕਾ ਕੀਆ (ਹੁਆ ਹੈ)।
ਜਵਨ ਕਾਲ, ਜੋਗੀ ਸਿਵ ਕੀਓ ॥	ਸ਼ਿਵ	
ਬੇਦਰਾਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੂ ਥੀਓ ॥		
ਜਵਨ ਕਾਲ, ਸਭ ਲੋਕ ਸਵਾਰਾ ॥		
ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਤਾਹਿ, ਹਮਾਰਾ ॥੮॥		੧. "ਤਾਹਿ ਹਮਾਰਾ" ਪਾਠ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣਾ; "ਤਾਹਿ" ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਹੈ। ੨. ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ - ਹਮਾਰਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਤਾਹਿ। ੩. "ਨਮਸਕਾਰ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਨਮਸ਼ਕਾਰ" ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।
ਜਵਨ ਕਾਲ, ਸਭ ਜਗਤ ਬਨਾਯੋ ॥	ਬਨਾਯੋ - ਬਨਾਇਓ	
ਦੇਵ ਦੈਤ ਜੱਛਨ ਉਪਜਾਯੋ ॥	ਦੈਤ ਉਪਜਾਯੋ - ਉਪਜਾਇਓ	
ਆਦਿ ਅੰਤਿ, ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ ॥		
ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਸਮਝਿਯਹੁ, ਹਮਾਰਾ ॥੯॥	ਸਮਝਿਯਹੁ - ਸਮਝੀਅਹੁ	ਜੇਕਰ "ਯ" ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਸਿਹਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਯ" ਕਰਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਯ" ਦੀ ਇਕ ਸਿਹਾਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਦੀ ਸਿਹਾਰੀ ਰਲ ਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਨਮਸਕਾਰ, ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਹਮਾਰੀ ॥		"ਨਮਸਕਾਰ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਨਮਸ਼ਕਾਰ" ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਕਲ ਪ੍ਰਜਾ, ਜਿਨ ਆਪ ਸਵਾਰੀ ॥		
ਸਿਵਕਨ ਕੋ, ਸਿਵਗੁਨ ਸੁਖ ਦੀਓ ॥	ਸ਼ਿਵਗੁਨ	"ਸ਼ਿਵਗੁਨ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਰੱਬੀ ਗੁਣ ਜਾਂ ਦੈਵੀ ਗੁਣ।
ਸੱਤ੍ਰਨ ਕੋ, ਪਲ ਮੋ ਬਧ ਕੀਓ ॥੧੦॥	ਸੱਤ੍ਰਨ, ਮੋਂ	ਇਥੇ "ਮੋ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਮਹਿ"।
ਘਟ ਘਟ ਕੇ, ਅੰਤਰ ਕੀ ਜਾਨਤ ॥		
ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕੀ ਪੀਰ ਪਛਾਨਤ ॥		
ਚੀਟੀ ਤੇ ਕੁੰਚਰ ਅਸਥੂਲਾ ॥	ਚੀਂਟੀ	
ਸਭ ਪਰ, ਕ੍ਰਿਪਾਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰ, ਫੂਲਾ ॥੧੧॥	ਕ੍ਰਿਪਾਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ	੧. "ਕ੍ਰਿਪਾਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ" ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ੨. "ਕ੍ਰਿਪਾ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਸਰਾਮ ਲਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸੰਤਨ ਦੁਖ ਪਾਏ ਤੇ, ਦੁਖੀ ॥		
ਸੁਖ ਪਾਏ ਸਾਧਨ ਕੇ, ਸੁਖੀ ॥		
ਏਕ ਏਕ ਕੀ ਪੀਰ ਪਛਾਨੈਂ ॥		
ਘਟ ਘਟ ਕੇ, ਪਟ ਪਟ ਕੀ ਜਾਨੈਂ ॥੧੨॥		
ਜਬ ਉਦਕਰਖ ਕਰਾ ਕਰਤਾਰਾ ॥		"ਕਰਤਾਰਾ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ "ਕਰਤਾਰ ਨੇ"
ਪ੍ਰਜਾ ਧਰਤ ਤਬ, ਦੇਹ ਅਪਾਰਾ ॥		
ਜਬ ਆਕਰਖ ਕਰਤ ਹੋ, ਕਬਹੂੰ ॥		ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ - ਜਬ ਕਬਹੂੰ ਆਕਰਖ ਕਰਤ ਹੋ।
ਤੁਮ ਮੈ ਮਿਲਤ, ਦੇਹਧਰ ਸਭਹੂੰ ॥੧੩॥		ਦੇਹਧਰ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।
ਜੇਤੇ ਬਦਨ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸਭ ਧਾਰੈ ॥	ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ	
ਆਪੁ ਆਪਨੀ ਬੂਝ ਉਚਾਰੈ ॥		
ਤੁਮ ਸਭਹੀ ਤੇ ਰਹਤ ਨਿਰਾਲਮ ॥		
ਜਾਨਤ ਬੇਦ ਭੇਦ ਅਰ ਆਲਮ ॥੧੪॥		ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਬੇਦਾਂ ਦੇ ਭੇਦ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਬੇਦ ਅਤੇ ਆਲਮ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
ਨਿਰੰਕਾਰ, ਨ੍ਰਿਬਿਕਾਰ, ਨਿਰਲੰਭ ॥		

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਆਦਿ, ਅਨੀਲ, ਅਨਾਦਿ, ਅਸੰਭ ॥		
ਤਾ ਕਾ, ਮੂੜ੍ਹ ਉਚਾਰਤ ਭੇਦਾ ॥		
ਜਾ ਕੋ ਭੇਵ, ਨ ਪਾਵਤ ਬੇਦਾ ॥੧੫॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਸਾਫ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭੇਦ ਬੇਦ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ।
ਤਾ ਕੋ ਕਰਿ ਪਾਹਨ ਅਨੁਮਾਨਤ ॥		
ਮਹਾ ਮੂੜ੍ਹ, ਕਛੁ ਭੇਦ ਨ ਜਾਨਤ ॥		
ਮਹਾਦੇਵ ਕੋ ਕਹਤ ਸਦਾ ਸਿਵ ॥	ਸ਼ਿਵ	
ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਾ, ਚੀਨਤ ਨਹਿ ਭਿਵ ॥੧੬॥	ਨਹਿ	
ਆਪੁ ਆਪਨੀ ਬੁਧਿ ਹੈ ਜੇਤੀ ॥		
ਬਰਨਤ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਤੁਹਿ ਤੇਤੀ ॥		
ਤੁਮਰਾ, ਲਖਾ ਨ ਜਾਇ ਪਸਾਰਾ ॥		ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ - ਤੁਮਰਾ ਪਸਾਰਾ ਲਖਾ ਨਾ ਜਾਇ। "ਤੁਮਰਾ" ਦਾ ਸੰਬੰਧ "ਪਸਾਰਾ" ਨਾਲ ਹੈ; ਸੋ "ਤੁਮਰਾ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਸਰਾਮ ਹੈ।
ਕਿਹ ਬਿਧਿ ਸਜਾ ਪ੍ਰਥਮ, ਸੰਸਾਰਾ ॥੧੭॥		"ਪ੍ਰਥਮ ਸੰਸਾਰਾ" ਕਹਿਣਾ ਅਸੁਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਪ੍ਰਥਮ" ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਸੰਸਾਰਾ" ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ। ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਸਜਿਆ। "ਪ੍ਰਥਮ" ਦਾ ਸੰਬੰਧ "ਸਜਾ" ਨਾਲ ਹੈ "ਸੰਸਾਰਾ" ਨਾਲ ਨਹੀਂ।
ਏਕੈ ਰੂਪ, ਅਨੂਪ ਸਰੂਪਾ ॥		
ਰੰਕ ਭਯੋ, ਰਾਵ, ਕਹੀ ਭੂਪਾ ॥	ਭਯੋ = ਭਇਓ ਕਹੀ	ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਹੀਂ ਰੰਕ (ਗਰੀਬ) ਭਯੋ, ਕਹੀਂ ਰਾਵ (ਅਮੀਰ) ਭਯੋ, ਕਹੀਂ ਭੂਪ (ਰਾਜਾ) ਭਯੋ ਹੈ।
ਅੰਡਜ, ਜੇਰਜ, ਸੇਤਜ, ਕੀਨੀ ॥		
ਉਤਭੁਜ ਖਾਨਿ, ਬਹੁਰ ਰਚਿ ਦੀਨੀ ॥੧੮॥		
ਕਹੂੰ, ਫੂਲਰਾਜਾ ਹੈ ਬੈਠਾ ॥		
ਕਹੂੰ, ਸਿਮਟਿ ਭਿਜੇ ਸੰਕਰ ਇਕੈਠਾ ॥	ਸੰਕਰ	
ਸਗਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਦਿਖਾਇ ਅਚੰਭਵ ॥	ਸ੍ਰਿਸਟਿ	
ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ, ਸਰੂਪ ਸੁਯੰਭਵ ॥੧੯॥		ਉਸਦਾ ਸਰੂਪ ਆਦਿ ਹੈ, ਜੁਗਾਦਿ ਹੈ ਤੇ ਸੁਯੰਭਵ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਅਬ, ਰੱਛਾ ਮੇਰੀ, ਤੁਮ ਕਰੋ ॥		ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ ਹੈ - ਤੁਮ ਮੇਰੀ ਰੱਛਾ ਅਬ ਕਰੋ। "ਅਬ" ਕ੍ਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ "ਕਰੋ" ਨਾਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਰੱਛਾ" ਨਾਲ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਛੋਟਾ ਬਿਸਰਾਮ "ਅਬ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ।
ਸਿੱਖ ਉਬਾਰਿ, ਅਸਿੱਖ ਸੰਘਰੋ ॥		
ਦੁਸਟ ਜਿਤੇ ਉਠਵਤ ਉਤਪਾਤਾ ॥	ਦੁਸਟ	
ਸਕਲ ਮਲੇਛ, ਕਰੋ ਰਣ ਘਾਤਾ ॥੨੦॥		੧. "ਕਰੋ" ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਲਾ ਕੇ "ਸਕਲ ਮਲੇਛ ਕਰੋ" ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਅਸੁਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰਾਂ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ "ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਲੇਛ ਕਰੋ" ਜੋ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ। "ਕਰੋ" ਦਾ ਸੰਬੰਧ "ਘਾਤਾ" ਨਾਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਮਲੇਛ" ਨਾਲ। ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ -ਸਕਲ ਮਲੇਛਾਂ ਨੂੰ ਰਣ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰੋ। ੨. ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ ਹੈ - ਸਕਲ ਮਲੇਛ ਰਣ ਘਾਤਾ ਕਰੋ।
ਜੇ, ਅਸਿਧੁਜ, ਤਵ ਸਰਨੀ ਪਰੇ ॥	ਸਰਨੀ	੧. ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ ਹੈ - ਅਸਿਧੁਜ, ਜੇ ਤਵ ਸਰਨੀ ਪਰੇ। ੨. ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ਹੇ ਅਸਿਧੁਜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਜੇ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਪਏ ਹਨ। "ਜੇ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ "ਜਿਹੜੇ" ਨਾ ਕਿ "ਜੇਕਰ"।
ਤਿਨ ਕੇ ਦੁਸਟ, ਦੁਖਿਤ ਹੈ ਮਰੇ ॥	ਦੁਸਟ ਹੈ - ਹੁਐ।	ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਸਟ (ਵੈਰੀ) ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰੇ ਹਨ।
ਪੁਰਖ ਜਵਨ, ਪਗ ਪਰੇ ਤਿਹਾਰੇ ॥		
ਤਿਨ ਕੇ, ਤੁਮ, ਸੰਕਟ ਸਭ ਟਾਰੇ ॥੨੧॥		
ਜੇ, ਕਲਿ ਕੇ, ਇਕ ਬਾਰ ਧਿਐ ਹੈ ॥		
ਤਾ ਕੇ, ਕਾਲ ਨਿਕਟਿ ਨਹਿ ਐਹੈ ॥		

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਰੱਛਾ ਹੋਇ ਤਾਹਿ, ਸਭ ਕਾਲਾ ॥		੧. "ਤਾਹਿ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਸਦੀ। ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ - ਉਸਦੀ ਰੱਛਾ ਸਭ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ॥ ੨. "ਬਿਸਰਾਮ "ਤਾਹਿ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਹੋਇ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ।
ਦੁਸਟ ਅਰਿਸਟ ਟਰੇਂ ਤਤਕਾਲਾ ॥੨੨॥	ਦੁਸਟ, ਅਰਿਸਟ	
ਕ੍ਰਿਪਾਦ੍ਰਿਸਟਿ, ਤਨ ਜਾਹਿ ਨਿਹਰਿਹੇ ॥	ਕ੍ਰਿਪਾਦ੍ਰਿਸਟਿ	
ਤਾ ਕੇ ਤਾਪ, ਤਨਕ ਮੋ ਹਰਿਹੇ ॥	ਮੋਂ	ਇਥੇ "ਮੋਂ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਮਹਿ"।
ਰਿੱਧਿ ਸਿੱਧਿ ਘਰ ਮੋ ਸਭ ਹੋਈ ॥	ਮੋਂ	ਇਥੇ "ਮੋਂ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਮਹਿ"।
ਦੁਸਟ ਛਾਹ ਛੈ ਸਕੈ ਨ ਕੋਈ ॥੨੩॥	ਦੁਸਟ, ਛਾਹ "ਛੈ" - ਛੁਐ।	ਅਰਥ - ਕੋਈ ਦੁਸਟ ਉਸਦੀ ਛਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੂ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
ਏਕ ਬਾਰ, ਜਿਨ, ਤੁਮੈ ਸੰਭਾਰਾ ॥		
ਕਾਲ ਫਾਸ ਤੇ, ਤਾਹਿ ਉਬਾਰਾ ॥	ਫਾਂਸ	
ਜਿਨ ਨਰ, ਨਾਮ ਤਿਹਾਰੇ ਕਹਾ ॥		ਬਿਸਰਾਮ "ਨਰ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ "ਨਾਮ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ। ਪਾਠ "ਨਾਮ ਤਿਹਾਰੇ" ਇਕੱਠਾ ਉਠਾਉਣਾ ਹੈ।
ਦਾਰਿਦ, ਦੁਸਟ, ਦੋਖ ਤੇ ਰਹਾ ॥੨੪॥	ਦੁਸਟ	
ਖੜਗਕੇਤ, ਮੈ ਸਰਣਿ ਤਿਹਾਰੀ ॥	ਸ਼ਰਣਿ	
ਆਪ ਹਾਥ ਦੈ, ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੀ ॥		
ਸਰਬ ਠੋਰ, ਮੋ ਹੋਹੁ ਸਹਾਈ ॥	ਮੋਂ	"ਮੋਂ" ਦਾ ਇਥੇ ਅਰਥ ਹੈ "ਮੇਰੇ" - ਸਰਬ ਠੋਰ, ਮੇਰੇ ਸਹਾਈ ਹੋਣਾ ਜੀ।
ਦੁਸਟ ਦੋਖ ਤੇ, ਲੇਹੁ ਬਚਾਈ ॥੨੫॥	ਦੁਸਟ	
ਸ੍ਰੈਯਾ ॥		
ਪਾਂਇ ਗਹੇ ਜਬ ਤੇ ਤੁਮਰੇ, ਤਬ ਤੇ, ਕੋਊ ਆਖ ਤਰੇ ਨਹੀਂ ਆਨਯੋ ॥	ਆਨਯੋ - ਆਨਿਓ	
ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਪੁਰਾਨ ਕੁਰਾਨ, ਅਨੇਕ ਕਹੈਂ ਮਤ, ਏਕ ਨ ਮਾਨਯੋ ॥	ਮਾਨਯੋ - ਮਾਨਿਓ	੧. "ਮਤ" ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਹੈ। "ਮਤ ਏਕ ਨਾ ਮਾਨਯੋ" ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ੨. "ਮਤ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਧਰਮ।
ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਸਭੈ, ਬਹੁ ਭੇਦ ਕਹੈਂ, ਹਮ ਏਕ ਨ ਜਾਨਯੋ ॥	ਸਾਸਤ੍ਰ ਜਾਨਯੋ - ਜਾਨਿਓ	

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਪਾਨ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਰੀ ਕਰਿ, ਮੈ ਨ ਕਹਯੋ, ਸਭ ਤੋਹਿ ਬਖਾਨਯੋ ॥	ਮੈਂ, ਕਹਯੋ - ਕਹਿਓ; ਬਖਾਨਯੋ - ਬਖਾਨਿਓ	
ਦੋਹਰਾ ॥		
ਸਗਲ ਦੁਆਰ ਕਉ ਛਾਡਿ ਕੈ, ਗਹਿਓ ਤੁਹਾਰੋ ਦੁਆਰ ॥		
ਬਾਂਹਿ ਗਹੇ ਕੀ ਲਾਜ ਅਸ, ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਤੁਹਾਰ ॥		
ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥		ਪੁਰਾਤਨ ਬਹੁਤ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ।
ਰਾਮਕਲੀ, ਮਹਲਾ ੩, ਅਨੰਦੁ		
ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ, ਮੇਰੀ ਮਾਏ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ ॥	ਮੈਂ	
ਸਤਿਗੁਰੁ ਤ ਪਾਇਆ, ਸਹਜ ਸੇਤੀ, ਮਨਿ ਵਜੀਆ ਵਾਧਾਈਆ ॥	ਵਜੀਆਂ, ਵਾਧਾਈਆਂ	ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ: ਵਜੀਆ - ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ; ਵਾਧਾਈਆਂ - ਵਾਧਾਈ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
ਰਾਗ ਰਤਨ ਪਰਵਾਰ ਪਰੀਆ, ਸਬਦ ਗਾਵਣ ਆਈਆ ॥	ਪਰੀਆਂ, ਆਈਆਂ, ਸਬਦ	ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ: ਆਈਆਂ - ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ; ਪਰੀਆ - ਪਰੀ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ।
ਸਬਦੋ ਤ ਗਾਵਹੁ ਹਰੀ ਕੇਰਾ, ਮਨਿ ਜਿਨੀ ਵਸਾਇਆ ॥	ਸਬਦੋ, ਜਿਨੀਂ	
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ, ਅਨੰਦੁ ਹੋਆ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ ॥੧॥	ਮੈਂ	
ਏ ਮਨ ਮੇਰਿਆ, ਤੂ ਸਦਾ ਰਹੁ, ਹਰਿ ਨਾਲੇ ॥		
ਹਰਿ ਨਾਲਿ ਰਹੁ ਤੂ, ਮੰਨ ਮੇਰੇ, ਦੂਖ ਸਭਿ ਵਿਸਾਰਣਾ ॥		
ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਓਹੁ ਕਰੇ ਤੇਰਾ, ਕਾਰਜ ਸਭਿ ਸਵਾਰਣਾ ॥		
ਸਭਨਾ ਗਲਾ ਸਮਰਥੁ ਸੁਆਮੀ, ਸੋ ਕਿਉ ਮਨਹੁ ਵਿਸਾਰੇ ॥	ਸਭਨਾਂ, ਗਲਾਂ, ਕਿਉਂ, ਮਨਹੁਂ, ਵਿਸਾਰੇਂ	ਸੋ ਕਿਉ ਮਨਹੁ ਵਿਸਾਰੇ - ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸਾਰਦਾ ਹੈਂ।
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ, ਮੰਨ ਮੇਰੇ, ਸਦਾ ਰਹੁ, ਹਰਿ ਨਾਲੇ ॥੨॥		
ਸਾਚੇ ਸਾਹਿਬਾ, ਕਿਆ ਨਾਹੀ ਘਰਿ ਤੇਰੈ ॥	ਨਾਹੀਂ	
ਘਰਿ ਤ ਤੇਰੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੈ, ਜਿਸੁ ਦੇਹਿ, ਸੁ ਪਾਵਏ ॥	ਦੇਹਿ	ਜਿਸੁ ਦੇਹਿ: ਜਿਸਨੇ ਤੂੰ ਦੇਵੇਂ
ਸਦਾ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹ ਤੇਰੀ, ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸਾਵਏ ॥		
ਨਾਮੁ ਜਿਨ ਕੈ ਮਨਿ ਵਸਿਆ, ਵਾਜੇ ਸਬਦ ਘਨੇਰੇ ॥		
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ, ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਆ ਨਾਹੀ ਘਰਿ ਤੇਰੈ ॥੩॥	ਨਾਹੀਂ	
ਸਾਚਾ ਨਾਮੁ, ਮੇਰਾ ਆਧਾਰੋ ॥		
ਸਾਚੁ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਮੇਰਾ, ਜਿਨਿ ਭੁਖਾ ਸਭਿ ਗਵਾਈਆ ॥	ਭੁਖਾਂ, ਗਵਾਈਆਂ	ਭੁਖਾਂ - ਭੁਖ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ਗਵਾਈਆਂ - ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ।

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਕਰਿ ਸਾਂਤਿ ਸੁਖ, ਮਨਿ ਆਇ ਵਸਿਆ, ਜਿਨਿ ਇਛਾ ਸਭਿ ਪੁਜਾਈਆ ॥	ਸਾਂਤਿ, ਇਛਾ, ਪੁਜਾਈਆਂ	੧. ਇਛਾ - ਇਛਾ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ; ੨. ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਤੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਏ ਵਸਿਆ। ਸੋ ਬਿਸਰਾਮ "ਸੁਖ" ਤੇ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਮਨਿ" ਤੇ।
ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਣੁ ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਵਿਟਹੁ, ਜਿਸ ਦੀਆ ਏਹਿ ਵਡਿਆਈਆ ॥	ਵਿਟਹੁ, ਵਡਿਆਈਆਂ	
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ, ਸੁਣਹੁ ਸੰਤਹੁ, ਸਬਦਿ ਧਰਹੁ ਪਿਆਰੇ ॥	ਸਬਦਿ	ਸਬਦਿ ਧਰਹੁ ਪਿਆਰੇ - ਸਬਦ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਧਰੇ।
ਸਾਚਾ ਨਾਮੁ, ਮੇਰਾ ਆਧਾਰੋ ॥੪॥		
ਵਾਜੇ ਪੰਚ ਸਬਦ, ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਸਭਾਗੈ ॥	ਸਬਦ	
ਘਰਿ ਸਭਾਗੈ, ਸਬਦ ਵਾਜੇ, ਕਲਾ ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਧਾਰੀਆ ॥	ਸਬਦ	੧. "ਕਲਾ" ਇਥੇ ਇਕ ਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰੀਆ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਧਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨. "ਸਭਾਗੈ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਸੁਭਾਗੇ" ਕਰਨਾ ਅਸੁਧ ਹੈ।
ਪੰਚ ਦੂਤ, ਤੁਧੁ ਵਸਿ ਕੀਤੇ, ਕਾਲੁ ਕੰਟਕੁ ਮਾਰਿਆ ॥		
ਧੁਰਿ ਕਰਮਿ ਪਾਇਆ, ਤੁਧੁ ਜਿਨ ਕਉ, ਸਿ, ਨਾਮਿ ਹਰਿ ਕੈ ਲਾਗੇ ॥		
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ, ਤਹ ਸੁਖੁ ਹੋਆ, ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ ॥੫॥	ਤਹ	ਤਹ ਅਸਲ ਵਿਚ "ਤਹਾਂ" ਦਾ ਛੋਟਾ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦਾ "ਹ" ਬਿੰਦੇ ਸਹਿਤ ਉਠਦਾ ਹੈ।
ਅਨਦੁ ਸੁਣਹੁ, ਵਡਭਾਗੀਹੋ, ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ॥	ਅਨੰਦੁ	੧. ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਪਾਠ "ਅਨੰਦੁ" ਟਿਪੀ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਸੁਧ ਪਾਠ ਅਨੰਦ ਹੀ ਹੈ। ੨. "ਵਡਭਾਗੀਹੋ" ਸੰਬੋਧਨ ਕਾਰਕ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਗ ਉਠਾਉਣਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਬਿਸਰਾਮ ਹੈ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ, ਉਤਰੇ ਸਗਲ ਵਿਸੂਰੇ ॥		
ਦੂਖ ਰੋਗ ਸੰਤਾਪ ਉਤਰੇ, ਸੁਣੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥		
ਸੰਤ ਸਾਜਨ ਭਏ ਸਰਸੇ, ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੀ ॥	ਸਰਸੇ	ਸ-ਰਸੇ - ਰੱਸ ਨਾਲ ਭਰੇ।
ਸੁਣਤੇ ਪੁਨੀਤ, ਕਹਤੇ ਪਵਿਤੁ, ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ ॥		
ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕੁ, ਗੁਰ ਚਰਣ ਲਾਗੇ, ਵਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ ॥੪੦॥੧॥		
ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥		
ਥਾਲ ਵਿਚਿ, ਤਿੰਨਿ ਵਸਤੂ ਪਈਓ, ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਵੀਚਾਰੇ ॥		
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਪਇਓ, ਜਿਸ ਕਾ ਸਭਸੁ ਅਧਾਰੇ ॥		

ਸੰਖਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਜੇ ਕੋ ਖਾਵੈ, ਜੇ ਕੋ ਭੁੰਢੈ, ਤਿਸ ਕਾ ਹੋਇ ਉਧਾਰੋ ॥		
ਏਹ ਵਸਤੁ ਤਜੀ ਨਹ ਜਾਈ, ਨਿਤ ਨਿਤ ਰਖੁ ਉਰਿਧਾਰੋ ॥		
ਤਮ ਸੰਸਾਰੁ, ਚਰਨ ਲਗਿ ਤਰੀਐ, ਸਭੁ ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰੋ ॥੧॥		"ਤਮ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਈ ਗਲਤੀ ਨਾਲ "ਤੁਮ" ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਅਸੁਧ ਉਚਾਰਨ ਹੈ।
ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫ ॥		
ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਤੋ ਨਾਹੀ, ਮੈਨੋ ਜੋਗੁ ਕੀਤੇਈ ॥	ਨਾਹੀਂ, ਕੀਤੇਈ	
ਮੈ ਨਿਰਗੁਣਿਆਰੇ, ਕੋ ਗੁਣੁ ਨਾਹੀ, ਆਪੇ ਤਰਸੁ ਪਇਓਈ ॥	ਮੈਂ, ਨਾਹੀਂ	ਬਿਸਰਾਮ "ਨਿਰਗੁਣਿਆਰੇ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਕੋ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ। "ਕੋ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕੋਈ" ਨਾ ਕਿ "ਨੂੰ"।
ਤਰਸੁ ਪਇਆ ਮਿਹਰਾਮਤਿ ਹੋਈ, ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਜਣੁ ਮਿਲਿਆ ॥		"ਮਿਹਰਾਮਤਿ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਮਿਹਰਹਿਮਤ" ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।
ਨਾਨਕ, ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਤਾਂ ਜੀਵਾਂ, ਤਨੁ ਮਨੁ ਥੀਵੈ ਹਰਿਆ ॥੧॥		
ਪਉੜੀ ॥		
ਤਿਥੈ ਤੂ ਸਮਰਥੁ, ਜਿਥੈ ਕੋਇ ਨਾਹਿ ॥	ਨਾਹਿ	
ਓਥੈ ਤੇਰੀ ਰਖ, ਅਗਨੀ ਉਦਰ ਮਾਹਿ ॥	ਰੱਖ, ਮਾਹਿ	
ਸੁਣਿ ਕੈ ਜਮ ਕੇ ਦੂਤ, ਨਾਇ ਤੇਰੈ, ਛਡਿ ਜਾਹਿ ॥	ਨਾਇ, ਜਾਹਿ	
ਭਉਜਲੁ ਬਿਖਮੁ ਅਸਗਾਹੁ, ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਪਾਰਿ ਪਾਹਿ ॥	ਸਬਦੀ, ਪਾਹਿ	
ਜਿਨ ਕਉ ਲਗੀ ਪਿਆਸ, ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸੇਇ ਖਾਹਿ ॥	ਖਾਹਿ	"ਸੇਇ" ਦਾ ਉਚਾਰਨ "ਸੇਈ" ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਇੜੀ ਤੇ ਸਿਹਾਰੀ ਉਚਾਰਨੀ ਹੈ, ਬਿਹਾਰੀ ਨਹੀਂ।
ਕਲਿ ਮਹਿ ਏਹੋ ਪੁੰਨੁ, ਗੁਣ ਗੋਵਿੰਦ ਗਾਹਿ ॥	ਗਾਹਿ	
ਸਭਸੈ ਨੋ ਕਿਰਪਾਲੁ, ਸਮਾਲੇ ਸਾਹਿ ਸਾਹਿ ॥		
ਬਿਰਥਾ ਕੋਇ ਨ ਜਾਇ, ਜਿ ਆਵੈ ਤੁਧੁ ਆਹਿ ॥੯॥		
ਸਲੋਕੁ ਮਃ ੫ ॥		
ਅੰਤਰਿ ਗੁਰੁ ਆਰਾਧਣਾ, ਜਿਹਵਾ ਜਪਿ ਗੁਰੁ ਨਾਉ ॥	ਨਾਉਂ	
ਨੇਤ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੇਖਣਾ, ਸ੍ਵਣੀ ਸੁਨਣਾ ਗੁਰੁ ਨਾਉ ॥	ਨੇਤ੍ਰੀਂ, ਸ੍ਵਣੀਂ, ਨਾਉ	
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ, ਦਰਗਹ ਪਾਈਐ ਠਾਉ ॥	ਰਤਿਆਂ, ਠਾਉ	ਰਤਿਆ - ਰੱਤਣ ਕਰਕੇ,
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਨੋ ਏਹ ਵਥੁ ਦੇਇ ॥		
ਜਗ ਮਹਿ ਉਤਮ ਕਾਢੀਅਹਿ, ਵਿਰਲੇ ਕੋਈ ਕੋਇ ॥੧॥	ਕਾਢੀਅਹਿ	
ਮਃ ੫ ॥		

ਸੰਬਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੇਧ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਰਖੇ ਰਖਣਹਾਰਿ, ਆਪਿ ਉਬਾਰਿਅਨੁ ॥		
ਗੁਰ ਕੀ ਪੈਰੀ ਪਾਇ, ਕਾਜ ਸਵਾਰਿਅਨੁ ॥	ਪੈਰੀਂ	
ਹੋਆ ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ, ਮਨਹੁ ਨ ਵਿਸਾਰਿਅਨੁ ॥	ਮਨਹੁਂ	
ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਭਵਜਲੁ ਤਾਰਿਅਨੁ ॥	ਜਨਾਂ	
ਸਾਕਤ ਨਿੰਦਕ ਦੁਸਟ, ਖਿਨ ਮਾਹਿ ਬਿਦਾਰਿਅਨੁ ॥	ਦੁਸਟ, ਮਾਹਿਂ	
ਤਿਸੁ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਟੇਕ, ਨਾਨਕ ਮਨੈ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿਂ	
ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਸੁਖੁ ਹੋਇ, ਸਗਲੇ ਦੂਖ ਜਾਹਿ ॥੨॥	ਜਾਹਿਂ	"ਜਾਹਿ" ਅਨੁਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ ਹੈ।